

РЕЦЕНЗІЯ

доктора економічних наук, професора

Пріхно Ірини Миколаївни

на дисертацію Канюки Володимира Сергійовича

«ДІЛОВА РЕПУТАЦІЯ БІЗНЕСУ ЯК СКЛADOVA
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ»,

подану на здобуття ступеня доктора філософії

за спеціальністю 051 – Економіка

Актуальність обраної теми дослідження та зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами

Сучасний етап розвитку України характеризується одночасним впливом двох масштабних процесів – європейської інтеграції та подолання наслідків повномасштабної війни. За таких умов особливого значення набуває формування сприятливого ділового середовища, заснованого на довірі, відкритості та відповідності європейським стандартам ведення бізнесу. Саме ділова репутация сьогодні стає одним із ключових нематеріальних активів підприємств, які визначають їхню здатність залучати інвестиції, підтримувати довгострокові партнерські відносини та успішно конкурувати на міжнародних ринках. У процесі інтеграції України до європейського економічного простору репутаційний капітал бізнесу набуває особливої ваги, оскільки виступає важливим індикатором відповідності підприємств принципам прозорості, соціальної відповідальності та корпоративної етики.

Актуальність дослідження посилюється тим, що в сучасних умовах ділова репутация формується під впливом широкого кола чинників, серед яких важливе місце займають якість корпоративного управління, рівень соціальної відповідальності, інноваційна активність, екологічна орієнтація бізнесу та ефективність взаємодії із зацікавленими сторонами. Від здатності підприємств підтримувати позитивну репутацію значною мірою залежить рівень суспільної довіри до бізнесу в цілому, що є необхідною передумовою економічної стабільності та сталого розвитку країни. Крім того, позитивна ділова репутация сприяє зміцненню міжнародного іміджу України, підвищенню її інвестиційної привабливості та розширенню можливостей інтеграції національних компаній на європейські ринки.

Особливої ваги проблема розвитку ділової репутації набуває в контексті післявоєнного відновлення економіки. Високий рівень довіри до

бізнесу створює додаткові можливості для залучення необхідних обсягів зовнішніх інвестицій, реалізації міжнародних проєктів та активізації підприємницької діяльності. Саме тому дослідження теоретичних, методичних і практичних аспектів формування ділової репутації бізнесу як складової європейської інтеграції України є своєчасним, науково значущим і має вагому практичну цінність.

Дисертаційну роботу виконано відповідно до затвердженої тематики науково-дослідних робіт Черкаського державного технологічного університету, що підтверджує її відповідність актуальним напрямам розвитку економічної науки. У межах теми «Теорія і практика сталого розвитку: держава, бізнес, громада» (державний реєстраційний номер 0120U104957, 2020-2023 рр.) дисертантом досліджено взаємозв'язок між діловою репутацією та соціальною відповідальністю бізнесу, а також розширено класифікацію функцій ділової репутації. У межах теми «Смарт-спеціалізація та інноваційна парадигма розвитку національної економіки: пріоритети та перспективи» (державний реєстраційний номер 0121U114146, 2021-2024 рр.) дисертантом запропоновано аналітичний інструментарій оцінювання складових ділової репутації українського бізнесу та факторів впливу на їх розвиток. У межах теми «Економіка та суспільство: сталий, інноваційний, цифровий розвиток» (державний реєстраційний номер 0125U001426, 2025-2028 рр.) дисертантом удосконалено методичні засади формування репутації бізнесу, обґрунтовано роль міжнародних рейтингів у формуванні репутаційного середовища та доведено наявність зв'язку між позиціями держави у глобальних рейтингах і діловою репутацією національного бізнесу.

Таким чином, тематика дисертаційної роботи Володимира Канюки є актуальною, відповідає сучасним викликам розвитку української економіки та безпосередньо пов'язана з виконанням пріоритетних науково-дослідних програм університету.

Структура роботи, оцінка змісту дисертації та її завершеність

Дисертаційна робота має чітко вибудовану структуру та логічну послідовність викладення матеріалу, що забезпечує досягнення поставленої мети дослідження та повне виконання визначених завдань. Побудова роботи відповідає загальноприйнятій логіці наукового дослідження – від розгляду теоретичних засад і методичних підходів до проведення аналітичних досліджень та розробки практичних рекомендацій щодо розвитку ділової

репутації українського бізнесу в умовах європейської інтеграції. Така структура сприяє цілісному сприйняттю матеріалу та дозволяє простежити послідовність наукового пошуку дисертанта.

Відповідно до встановлених вимог дисертаційну роботу викладено на 256 сторінках друкованого тексту, що включає вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел і додатки. Матеріали дослідження містять 23 таблиці та 23 рисунки, з яких 14 займають повну сторінку, що свідчить про значний обсяг аналітичної роботи та належний рівень візуалізації результатів дослідження. Список використаних джерел налічує 235 найменувань і розміщений на 27 сторінках. Важливим доповненням до основного тексту є 6 додатків загальним обсягом 39 сторінок, які містять матеріали, що поглиблюють та підтверджують результати виконаного дослідження.

Логіка побудови дисертації є послідовною та науково обґрунтованою. У першому розділі досліджено теоретичні аспекти та передумови формування ділової репутації бізнесу як складової європейської інтеграції України. Особливу увагу приділено розкриттю сутності та складових ділової репутації, визначенню її ролі в процесах євроінтеграції, а також узагальненню існуючих методичних підходів до її оцінювання.

Другий розділ присвячено комплексній діагностиці рівня ділової репутації українського бізнесу в європейському просторі. Автором здійснено аналіз позицій України та українського бізнесу у світових і європейських рейтингах, виконано оцінювання основних складових ділової репутації, а також досліджено достатність нормативного забезпечення для підвищення її рівня в сучасних умовах.

У третьому розділі дисертантом обґрунтовано напрями розвитку ділової репутації українського бізнесу в умовах повоєнного відновлення та подальшої європейської інтеграції держави. Розглянуто сучасні світові та європейські тенденції розвитку репутаційного менеджменту, визначено пріоритетні напрями підвищення рівня ділової репутації українського бізнесу та запропоновано механізм її розвитку в повоєнний період.

Загалом зміст дисертації Володимира Канюки характеризується завершеністю, внутрішньою логічною узгодженістю та комплексністю дослідження. Робота являє собою самостійно виконане наукове дослідження, результати якого мають теоретичне та практичне значення, а її структура і зміст повністю відповідають вимогам, що висуваються до дисертаційних робіт такого рівня.

Наукова новизна одержаних результатів

Наукова новизна дисертаційної роботи Володимира Канюки полягає в розвитку теоретико-методичних положень та розробленні науково-практичних рекомендацій щодо формування і розвитку ділової репутації українського бізнесу в умовах повоєнного відновлення економіки та реалізації європейського вектору розвитку України. Серед найбільш вагомих результатів, що характеризують наукову новизну виконаного дослідження, доцільно виокремити такі:

удосконалено теоретичні засади дослідження ділової репутації бізнесу шляхом формування міждисциплінарного підходу до її вивчення, який об'єднує положення ресурсної, інституційної, маркетингової, комунікаційної, фінансово-економічної та управлінської теорій, а також враховує концепції стейкхолдерів, сигналів, цифровізації та сталого розвитку, що дозволило комплексно визначити чинники та складові формування ділової репутації бізнесу;

удосконалено концептуальний підхід до визначення функціональної ролі ділової репутації бізнесу, відповідно до якого її зміст розкривається через систему взаємопов'язаних функцій – індикаторної, сигнальної, каталізаторної, інституційної, комунікаційної, гарантійної, трансляційної та ціннісно-гармонізаційної, що дало змогу обґрунтувати значення репутації як чинника адаптації українського бізнесу до інституційних вимог Європейського Союзу;

удосконалено методичний підхід до оцінювання ділової репутації бізнесу, який передбачає комплексне використання якісних, кількісних та інтегральних методів аналізу із залученням міжнародних і національних рейтингів, відібраних за критеріями авторитетності, релевантності, доступності інформації, регулярності оновлення та прозорості методології, що забезпечує формування достовірної інформаційної бази для репутаційного аналізу;

удосконалено механізм розвитку ділової репутації українського бізнесу в повоєнний період, основу якого становить поєднання інструментів державного регулювання та корпоративного управління із врахуванням інтересів суб'єктів, принципів, методів, пріоритетів, етапів реалізації та системи верифікації довіри, що сприятиме зміцненню репутаційних позицій українського бізнесу в європейському економічному просторі;

набув подальшого розвитку методичний підхід до оцінювання умов формування ділової репутації бізнесу, який базується на врахуванні впливу

міжнародної репутації держави та аналізі її позицій у світових рейтингах конкурентоспроможності, економічної свободи, міжнародної довіри та репутації, що дозволяє оцінювати інституційні передумови розвитку репутаційного капіталу бізнесу;

набула подальшого розвитку структура складових ділової репутації українського бізнесу в умовах війни та європейської інтеграції шляхом виокремлення таких ключових елементів, як репутаційна стабільність, інноваційність, корпоративна соціальна відповідальність, іміджевий капітал, медійна активність та антикризова стійкість, що дозволило встановити визначальну роль безперервності діяльності та підтримки критичної інфраструктури та обороноздатності держави у формуванні сучасної репутації бізнесу;

набула подальшого розвитку технологія діагностування достатності нормативно-правового забезпечення формування ділової репутації бізнесу, яка передбачає оцінювання рівня прозорості бізнес-середовища, стабільності регуляторної політики, розвитку цифрової довіри, відповідальності та орієнтації на принципи сталого розвитку з метою визначення відповідності національного законодавства сучасним вимогам Європейського Союзу;

набули подальшого розвитку підходи до систематизації стратегічних пріоритетів розвитку ділової репутації українського бізнесу в повоєнний період, які ґрунтуються на врахуванні національних інтересів відновлення країни, потреб забезпечення конкурентоспроможності бізнесу, завдань євроінтеграційної трансформації та стратегічних інтересів Європейського Союзу, що дозволило визначити перспективні напрями зміцнення репутаційного потенціалу українських підприємств.

Теоретичне та практичне значення результатів дослідження

Теоретичне значення результатів дослідження полягає у поглибленні теоретико-методичних засад дослідження ділової репутації бізнесу як важливого чинника європейської інтеграції України. У дисертаційній роботі удосконалено теоретичні підходи до трактування сутності ділової репутації бізнесу, розкрито її функціональну роль в умовах євроінтеграційних трансформацій, розвинено методичні підходи до оцінювання умов її формування та визначено стратегічні пріоритети розвитку ділової репутації українського бізнесу в повоєнний період.

Практичне значення роботи полягає у розробленні науково-практичних рекомендацій щодо формування, оцінювання та розвитку ділової репутації українського бізнесу в умовах повоєнного відновлення економіки та

інтеграції України до європейського економічного простору. Запропоновані в дисертації методичні підходи, аналітичні інструменти та практичні рекомендації можуть бути використані органами державної влади, місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання та закладами вищої освіти при розробленні заходів, спрямованих на підвищення рівня довіри до українського бізнесу, зміцнення його конкурентних позицій та адаптацію до європейських стандартів ведення господарської діяльності.

Підтвердженням практичної значущості результатів дослідження є їх впровадження у діяльність низки установ та організацій. Зокрема, положення дисертаційної роботи щодо ділової репутації бізнесу як складової європейської інтеграції України використані Управлінням освіти і науки Черкаської обласної державної адміністрації з метою підвищення якості інформаційно-аналітичного забезпечення управлінської діяльності та обґрунтованості прийняття рішень у сфері освіти і науки з урахуванням сучасних тенденцій репутаційного розвитку бізнес-середовища (довідка № 9305/02/11-01-31 від 07.04.2026 р.). Результати дослідження щодо обґрунтування системи оцінювання репутаційної відповідальності підприємств під час їх взаємодії з органами влади; інструменти моніторингу репутаційного профілю бізнес-середовища громади, стандарти сервісної комунікації враховано у практичній діяльності Департаменту «Центр надання адміністративних послуг» Черкаської міської ради (довідка б/н від 07.04.2026 р.). Практичні рекомендації щодо підвищення рівня довіри до підприємства з боку споживачів, партнерів і регуляторних органів використано в роботі Черкаської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України» (довідка № ЧкФ/100/13.01-Вих-2374-26 від 09.04.2026 р.). Практичні рекомендації щодо взаємодії із зовнішніми зацікавленими сторонами та у внутрішніх управлінських процесах використано в діяльності ТОВ «Черкаський завод з утилізації та переробки шин «КРИХТА» (довідка №10-05/601 від 04.03.2026 р.). Крім того, результати дослідження використовуються в освітньому процесі Черкаського державного технологічного університету (довідка № 509/03-12/12.01 від 10.04.2026 р.).

Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях

Основні результати дисертації достатньою мірою відображені в наукових працях автора. За темою дисертації В.С. Канюка опублікував 15 наукових праць, з яких 5 статей у наукових фахових виданнях України категорії Б та 10 публікацій у матеріалах наукових конференцій. Загальний

обсяг опублікованих праць становить 6,80 друкованих аркушів, з яких особисто автору належить 6,25 друкованих аркушів.

Зміст опублікованих наукових праць повною мірою відображає основні положення дисертації, її наукову новизну, теоретичні узагальнення та практичні рекомендації. Кількість і рівень наукових публікацій є достатніми для апробації результатів дослідження та відповідають чинним вимогам щодо оприлюднення результатів дисертаційних робіт на здобуття ступеня доктора філософії.

Відсутність (наявність) порушень принципів академічної доброчесності

Рецензування тексту дисертаційної роботи та наукових публікацій здобувача дозволяє дійти висновку про дотримання ним принципів академічної доброчесності. У роботі належним чином оформлено посилання на використані наукові джерела, нормативно-правові акти, статистичні матеріали та результати досліджень інших авторів. Усі запозичені наукові положення, концепції, методичні підходи та інформаційні матеріали супроводжуються відповідними посиланнями на першоджерела, які включено до списку використаних джерел.

Наукові праці, підготовлені у співавторстві, містять чітке визначення особистого внеску здобувача. Результати, висновки та рекомендації, представлені у дисертації, є самостійними науковими напрацюваннями автора. Підстав для виявлення ознак академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації або інших порушень принципів академічної доброчесності не встановлено.

Зауваження та недоліки дисертації щодо її оформлення і змісту

Дисертаційна робота справляє загалом позитивне враження, характеризується належним рівнем теоретичного опрацювання проблематики, логічністю викладення матеріалу та практичною спрямованістю отриманих результатів. Водночас окремі положення дослідження можуть бути предметом наукової дискусії та потребують додаткового обговорення:

1. На рис. 1.1 (с. 38) запропоновано міждисциплінарну архітектуру підходів до визначення сутності ділової репутації бізнесу, однак її побудова потребує додаткового методологічного обґрунтування. У межах однієї схеми поєднано різні за змістом і рівнем узагальнення наукові конструкції – теорії (теорія сигналів та теорія стейкхолдерів), підходи (обліковий,

маркетинговий, інституційний, комунікаційний тощо) та управлінські концепції (ESG та цифровізація). Такі елементи мають різну методологічну природу й виконують неоднакові функції у поясненні феномену ділової репутації, тому їх представлення як однорідних складових моделі створює певну концептуальну неоднозначність. Дисертація виграла б, якби автор чіткіше розмежував рівні аналізу та показав, які елементи виступають базовими теоретичними засадами, які – методичними підходами, а які – сучасними управлінськими контекстами формування репутаційного капіталу.

2. У табл. 1.7 (с. 76) відображено вплив репутаційних характеристик держави на формування ділової репутації національного бізнесу, однак потребує уточнення логіка добору використаних міжнародних індексів у контексті поставленої дослідницької мети. Зокрема, у представлений системі поєднано показники, що характеризують як регуляторно-економічні умови, так і міжнародне сприйняття та імідж держави, що ускладнює ідентифікацію єдиного підходу до їх включення до аналітичної конструкції. Крім того, недостатньо обґрунтовано репрезентативність саме цих індексів для оцінювання впливу державної репутації на бізнес-середовище, тоді як низка інших широко застосовуваних міжнародних оцінок (зокрема у сферах інноваційного розвитку, людського потенціалу та інституційної ефективності) не врахована. Тому доцільним є чіткіше окреслення принципів формування переліку індексів, що дозволить підвищити узгодженість запропонованої моделі та забезпечити більш переконливе відображення взаємозв'язку між репутаційними характеристиками держави і діловою репутацією національного бізнесу.

3. У табл. 2.6 (с. 133) наведено аргументовану оцінку достатності нормативного підґрунтя за окремими інституційними механізмами формування довіри до бізнесу. Позитивно оцінюючи запропоновану діагностику нормативного підґрунтя розвитку ділової репутації бізнесу, варто зазначити, що запропоновані автором оцінки мають переважно якісний характер. Тому логічним видається доповнити дослідження формалізованою шкалою оцінювання, яка б чітко визначала критерії віднесення досліджуваних напрямів до категорій «частково достатне», «майже достатне» тощо та підвищила рівень об'єктивності отриманих результатів. Це дало б змогу забезпечити більшу прозорість процедури оцінювання, підвищити відтворюваність результатів дослідження, а також створити підґрунтя для проведення порівняльного аналізу рівня розвитку нормативного середовища у динаміці та в міжнародному контексті.

4. У підрозділі 3.1 (с. 135-151) здійснено ґрунтовний аналіз тенденцій розвитку ділової репутації бізнесу переважно на основі даних міжнародного рейтингу RepTrak, який є одним із найбільш авторитетних інструментів оцінювання корпоративної репутації. Водночас для посилення обґрунтованості отриманих висновків корисним було б доповнити аналіз результатами інших міжнародних досліджень у сфері корпоративної довіри та сталого розвитку (зокрема Edelman Trust Barometer, Survey of Sustainability Reporting компанії KPMG тощо), що дозволило б розширити емпіричну базу дослідження та посилити обґрунтованість отриманих висновків.

5. На рис. 3.7 (с. 166) представлена система стратегічних пріоритетів, яка має комплексний характер та охоплює широкий спектр напрямів розвитку ділової репутації українського бізнесу. Проте запропонована система пріоритетів розвитку недостатньо враховує можливі ризики та обмеження реалізації окремих пріоритетів, зумовлені воєнним станом, нестабільністю макроекономічного середовища, дефіцитом фінансових ресурсів, кадровими втратами та високим рівнем невизначеності щодо подальшого перебігу євроінтеграційних і відновлювальних процесів. Унаслідок цього запропонована система переважно відображає цільові орієнтири розвитку, проте меншою мірою враховує практичні бар'єри їх досягнення. Доповнення рисунка елементами, що характеризують ключові ризики та стримувальні чинники реалізації стратегічних пріоритетів, дозволило б підвищити прикладну цінність запропонованої системи, забезпечити більш реалістичне планування репутаційного розвитку бізнесу та посилити обґрунтованість управлінських рішень в умовах повоєнної трансформації економіки України.

Незважаючи на окремі дискусійні положення та висловлені зауваження, підтверджуємо, що вони мають переважно рекомендаційний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи, її наукову цінність та практичну значущість.

***Загальні висновки щодо відповідності дисертації вимогам,
які висуваються до наукового ступеня доктора філософії***

Дисертаційна робота Канюки Володимира Сергійовича на тему «Ділова репутація бізнесу як складова європейської інтеграції України» присвячена актуальній науковій проблемі, що має важливе теоретичне та практичне значення в умовах повоєнного відновлення національної економіки та реалізації євроінтеграційного курсу держави. У роботі отримано нові науково

обґрунтовані результати, які розв'язують важливе наукове завдання щодо розвитку теоретико-методичних засад і розроблення практичних рекомендацій з формування та підвищення рівня ділової репутації українського бізнесу в умовах європейської інтеграції.

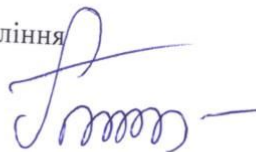
Дисертація є завершеним самостійним науковим дослідженням, виконаним на належному науково-методичному рівні. Основні положення роботи характеризуються логічністю, внутрішньою узгодженістю, достатнім рівнем обґрунтованості та достовірності. Отримані результати мають як теоретичну, так і прикладну цінність, а їхнє практичне впровадження підтверджено відповідними довідками.

За змістом, структурою, обсягом, рівнем наукової новизни та практичним значенням одержаних результатів дисертаційна робота відповідає спеціальності 051 «Економіка» та вимогам наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» №40 від 12.01.2017 р., а також вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12.01.2022 р.

На підставі викладеного вважаю, що Канюка Володимир Сергійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 – Економіка.

Рецензент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки та управління
Черкаського державного
технологічного університету

Ірина ПРИХНО

Підпис д.е.н., проф. Прихно Ірини Миколаївни засвідчую

Учений секретар

Черкаського державного
технологічного університету

Ірина МИРОНЕЦЬ